Charles Bukowski i beat kultura

Živković, Mihaela

Undergraduate thesis / Završni rad

2012

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:899904

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek

zir.nsk.hr

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

dabar
DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku

Filozofski fakultet

Preddiplomski studij Hrvatskog jezika i književnosti

i Engleskog jezika i književnosti

Mihaela Živković

Charles Bukowski i *beat* kultura

Završni rad

Mentor: doc. dr. sc. Kristina Peternai Andrić

Sumentor: dr. sc. Marica Grigić

Osijek, 2012.

Sažetak

Temeljni je predmet ovoga završnog rada lik i djelo američkoga pisca Charlesa Bukowskog, njegovi suvremenici, samoprozvana *beat* generacija američkog književnog realizma, odnosno njegova (ne)pripadnost toj skupini književnika. Rad je peterodijelno komponiran (1. Uvod, 2. Američko književni realizam, 3. Charles Bukowski: biografija i bibliografija, 4. Književna kritika, 5. Zaključak) s popisom korištenih izvora i literature. Rad iznosi podatke o životu i književnom djelovanju Charlesa Bukowskog, provokativnog američkog pisca. Komentira se i negativna kritika kojoj je autor za života vrlo često bio podvrgnut, kao i oduševljenje čitatelja njegovim djelima. Uspoređuju se kritika i recepcija njegovih djela u prošlosti i sadašnjosti. Središnja tema rada jest upitna pripadnost Charlesa Bukowskog *beat* generaciji, pri čemu se najviše pažnje posvećuje upravo razrješenju iste. Ustvrđuje se stupanj sličnosti i razlika između spomenutih, istovremeno opisujući jedno razdoblje američke književnosti.

Ključne riječi : Charles Bukowski, *beat* generacija i kultura, američki književni realizam

Sadržaj

1. Uvod 1

2. Američki književni realizam 2

2.1 *Beat* generacija i kultura 4

3. Charles Bukowski: biografija i bibliografija 7

3.1 Etiketiranje Charlesa Bukowskog 9

4. Književna kritika o *beat* generaciji i Charlesu Bukowskom 14

5. Zaključak 17

6. Izvori i literatura 18

6.1 Izvori 18

6.2 Literatura 18

1. Uvod

Charles Bukowski danas je jedan od najpoznatijih i najčitanijih američkih pisaca i pjesnika. Razdoblje kojeg je bio dio zove se američki književni realizam, a daljnjom raščlambom ubraja se u pisce koji su pisali nakon Drugog svjetskog rata. Razdoblje je to u kojem djeluje i pokret poznat pod nazivom *beat* kultura, a njegovi članovi *beat* generacija. Generacija je to koja nakon dugog vremena konformizma diže glas protiv tradicije te započinje lavinu promjena koje su u konačnici utjecale i na društvo kojega smo dio danas.

Iako je publika na početku imala veliku averziju prema njihovim djelima, polako su pronašli put prema čitateljima koji su bili njihovi istomišljenici i koji su svojom odanošću bili kamen temeljac u stvaranju jedne nove slike američkog, a zatim i svjetskog društva. Kritika je tada bila, a i dan-danas je, podijeljena na one koji su takve promjene razumjeli, odobravali i poticali ih te na one koji u najmanju ruku nisu bili njima oduševljeni, da ne kažemo da su ih potpuno prezirali i obezvrjeđivali smatrajući njihova djela „niskom“ književnošću bez prave umjetničke vrijednosti.

Iako je nezahvalno jednoj generaciji zalijepiti etiketu i time lišiti identiteta svakoga od njih ponaosob, ovaj rad motrit će na pisce spomenutog razdoblja kao na jedan kolektiv. Sve osim jednoga za kojeg ćemo pokušati dokazati da, iako dijeli neke sličnosti sa skupinom, ne zaslužuje da ga se pospremi u istu ladicu i da mu se nalijepi etiketa *beatnika*. Dakako, riječ je o Charlesu Bukowskom.

2. Američki književni realizam

U dvadesetom stoljeću, poznatom po svojoj velikoj književnoj raznolikosti, jedna se struja posebno izdvaja u moru pjesnika, pisaca, feljtonista i teoretičara književnosti. Potpuno marginalizirana u globalnom smislu donedavno, američki književni realizam u svom potpunom opusu priča priču jednog kontinenta, svakodnevicu njegovih ljudi, opisujući mikrokozmos svakog od sudionika.

Potpuno svjesni razočaranja koje je prouzročio Prvi svjetski rat, pisci ranog razdoblja američkog književnog realizma potpuno prihvaćaju ludilo te samim time i besmislenost ratovanja, politike, definirane kulture i počinju s izgradnjom realnoga u pisanome. Zaboravljajući metanaracije, pisci američkog književnog realizma posvećuju se pojedinačnome, pojedincu, pružajući nam gotovo historijsko svjedočanstvo o rastu i padu američke srednje klase. (Foucault, 1969, str. 89.)

Utemeljen na tradiciji ruskog romana 19. stoljeća američki književni realizam briše granice između bogatih i siromašnih, briše granice ili mikrorazlike između pojedinca i usredotočuje se na prikazivanje osobe u danom okruženju, simbolizirajući njezinu nemoć u brzoj promjeni.

Zbog toga je tematika, odnosno temeljni postupak, američkog književnog realizma analiza ponajprije društvenih zbivanja, koja ne samo da znače kraj svih ideologija u malom čovjeku, svakodnevnom promatraču zbivanja, nego nam ti tekstovi, na neki način, pružaju i historijsko svjedočanstvo gledano kroz oči pripadnika brzorastuće nacije i njegov odnos (odnos pojedinca) prema zbivanjima koja ne razumije, ne prihvaća i koja su mu nametnuta kao norme života. U nemoći da pobijedi te norme, čovjek se odlučuje na drastičnu promjenu, zaboravlja tradiciju i raskida vezu s onim što je bilo i prihvaća moderno u svome antimodernom raspoloženju.

Ostvarujući se u svim književnim oblicima, američki književni realizam dao je barem jednog važnog sudionika na globalnoj razini. Neki od njih bili su priznati za svoga života, neki su na svoje priznanje čekali još dugo nakon smrti, dok neki nikada nisu dočekali pozitivnu recepciju svojih djela.

Okvirno pisce američkog realizma možemo podijeliti u tri skupine:

1. pisce neposredno nakon Prvog svjetskog rata

2. pisce u vremenu između Prvog svjetskog rata i Drugog svjetskog rata

3. pisce nakon kraja Drugog svjetskog rata.[1]

Ova je podjela općeprihvaćena u znanstveno-stručnoj javnosti, a njezini najveći zagovornici pripadnici su francuske strukturalističke i poststrukturalističke škole na čelu sa Michelom Faucaultom, Jacqesom Derridom i Jean Francoisom Lyotardom. (Foucault, 1969, str. 87.)

Piscima prvog razdoblja pripadaju imena kao što su Ezra Pound, Edith Warton, Gertrude Stein, T. S. Elliot i F. Scott Fitzgerald. Glavne karakteristike toga razdoblja jesu raskol s tradicijom američke književnosti 19. stoljeća i raskid s ranim kolonijalnim piscima koji za ovu grupu autora predstavljaju vezu sa starim načinom mišljenja, života, a samim time i književnog izražavanja. Oni temelj svoje književnosti traže u klasnim sukobima, suludim pokušajima determiniranja pozicije svoje nacije i nagloj dekadenciji.

Piscima druge generacije pripadaju autori kao što su Ernest Hemingway, William Faulkner, Henry Miller i John Steinbeck. Oni također nastavljaju tradiciju autora prijašnjeg razdoblja, no svjedočeći novim razočaranjima kao što je bila Velika depresija, oni produbljuju glavnu teorijsku nit vodilju pisaca prijašnjeg razdoblja i nastavljaju intenzivno se baviti problematikom običnog, malog čovjeka, njegovom borbom, koja u pravilu završava porazom i beznađem.

Piscima posljednjeg razdoblja pripadaju autori kao što su Saul Bellow, J. D. Sallinger, Raymond Carter, Hunter S. Thompson, Jack Kerouack i Charles Bukowski. Ti su pisci zaboravili ili, bolje rečeno, napustili svaku tradiciju generacija prije njih. Duboko razočaranje američkom politikom, ponajprije zveckanjem oružjem i atomskom bombom koje je ukazalo na krhkost ljudskog života i čovjeka kao ideje uopće, stvorilo je od te generacije generaciju književnih nomada, generaciju koje ja razbila sve teorijske okove, koja je pisala kao što je živjela, i koja je živjela da bi

[1] Michel Foucault, *L'Archéologie du Savoir,* Éditions Gallimard, 1969, str. 87.

pisala. Svijet fikcije postao je izlaz, ali stvarni svijet nikada nije prestao biti inspiracija i poticaj za ovu grupu književnika, bez obzira na to što je bio prljavo, nemilosrdno mjesto. Takva je bila i književnosti koju je ova skupina pisaca njegovala i promicala.

2.1 *Beat generacija* i kultura

Mnogi pisci tog posljednjeg razdoblja prozvali su se pripadnicima *beat* generacije, a ono što ovim radom želimo razjasniti jest pitanje može li se Charles Bukowski svrstati u tu skupinu, može li mu se nalijepiti etiketa *beatnika*. Prije nego što uđemo u temeljnu problematiku, pozabavit ćemo se genaologijom naziva.

U širem smislu, to je spontani, neformalni socijalno/kulturološki pokret mladih u vrijeme opće liberalizacije američkog društva nakon Drugog svjetskog rata, koji je nastao kao rezultat pobune na progone neistomišljenika i ograničavanje elementarnih ljudskih sloboda. Razdoblje je obilježeno masovnom industrijalizacijom, atomskom bombom, propadanjem duhovnih vrijednosti i gubitkom individualnog identiteta.[2]

U užem smislu, riječ je o četvorici istomišljenika okupljenoj oko Sveučilišta Columbija u New Yorku, koja u početnoj fazi djeluje tek kao literarna eksperimentalna skupina, dok će se onaj fluid *beat* generacije stvoriti tek poslije, u fazi putovanja prema zapadnoj obali. Prema mišljenju Gregorya Corsa, člana koji je pomogao u definiranju izraza *beat* generacija, navedenu četvoricu od kojih je sve krenulo čine Jack Kerouac, Allan Ginsberg, William S. Burroughs i sam Gregory Corso. (DLB, v: 237, 2000, str. xvi)

Sama riječ *beat* značila je umoran ili izudaran, iscrpljen i na dnu, a izraz *beat* generacija skovao je Jack Kerouac kako bi opisao *underground*, antikonformistički pokret koji je zavladao pedesetih godina u Americi. John Clellon Holmes, koji je ranije objavio roman *beat generacije Go* (1952.), u razgovoru s Kerouacom bio je prvi koji je taj izraz čuo, nakon čega je objavio i manifest u „New York Timesu“ pod nazivom *Ovo je beat generacija* (*This Is the Beat Generation*).

[2] Dictionary of Literary Biography, volumen 237, 2000, str. 17.

Nadahnuti pričama mnogih individualaca koji su živjeli na samim marginama društva, onih o kojima su dosad samo čitali u romanima Fjodora Dostojevskog, stvaraju djela koja su prožeta odvažnom tematičnošću i inovativnim književnim stilovima, istodobno uživajući droge, seks i slušajući *jazz* glazbu. (DLB, v: 237, 2000, str. xvii)

Takvo ponašanje nije se svidjelo konzervativnijoj javnosti pa su i mediji na početku bili usredotočeni na sam revolt i disonancu koja je odzvanjala njihovim djelima, da bi poslije stvorili stereotip bezopasnog *beatnika*, prišivši mu taj podrugljiv naziv i obezvrjeđujući njegov doprinos američkoj književnosti i američkom društvu. *Beatnik* je bio karikatura, čovjek sa smiješnom bradicom, upitnom higijenom, strahom od poštenog posla i nadarenošću za pisanjem besmislenih stihova. (DLB, v: 237, 2000, str. xx)

Ova poslijeratna generacija često je uspoređivana s drugom poslijeratnom generacijom, poznatom kao *izgubljena generacija* 1920-ih. Međutim, za „divlje dječake" *beat* generacije nije se moglo reći da su izgubljeni. Oni su strastveni, podrugljivi, eksperimentiraju s drogama i alkoholom ne iz očaja, već iz znatiželje. *Kako* živjeti punim plućima, važnije im je nego *zašto*. Oni se suprotstavljaju općeprihvaćenim standardima američkog društva i dijele zajedničku želju za revolucijom književnih sloboda. Nosioci su novih, alternativnih ideja i stila života i, pri tom, naročito zainteresirani za istočnjačke kulture i religije, ponajprije hinduizam i budizam. Stihove i prozu pišu spontano, ugledajući se na improvizacije jazz glazbenika.

Prvi su se put predstavili publici javnim čitanjem Ginsbergove pjesme *Urlik* (*Howl*) 1955. godine u poznatoj galeriji „Six" u San Franciscu, pjesme koja je prozvana najutjecajnijom pjesmom američke književnosti. (DLB, v: 237, 2000, str. xix) Izvođenje te pjesme smatra se ponovnim rođenjem javnog čitanja poezije po klubovima, što će postati stalnim obilježjem skupine, a njihov pokret poznat i kao *Književna San Francisco renesansa*. (DLB, v: 237, 2000, str. xx)

Kerouacov roman *Na cesti* (*On the Road*) objavljen 1957. prozvan je najvažnijim djelom, svojevrsnim svjedočanstvom *beat* pokreta kao što je *Sunce se ponovno rađa* (*The Sun Also Rises*) Ernesta Hemingwaya bilo za *izgubljenu generaciju*. (DLB, v: 237, 2000, str. xx)

Važno je spomenuti i djelo Williama Burroughsa *Goli ručak* (*Naked Lunch*), jedno od najkontroverznijih djela američke književnosti uopće, djelo koje je zbog svojeg opscenog jezika i

sadržaja bilo zabranjeno u Bostonu i Los Angelesu. Ipak, izdavanjem ovih djela značilo je i kraj književne cenzure u SAD-u.

Ostali pisci koji su bili dio ovog pokreta jesu Neal Cassady (Ginsbergov dugogodišnji ljubavnik), Carl Solomon, Lawrence Ferlinghetti, Joyce Johnson, Richard Brautigan, Gary Snider, Ken Kesey, Henry Miller, John Ashbery...

Mnoge osobe *beat* generacije bile su homoseksualne ili biseksualne orijentacije i to su često otvoreno pokazivali. Robert Duncan i njegov esej „Homoseksualac u društvu“ konačno je otvorio dijalog o homoseksualnosti u Americi. Istaknuti pisci Ginsberg i Burroughs svoju su seksualnost prikazivali i u književnim djelima.

Sredinom 60-ih godina 20. stoljeća, *beat* generacija, ili ono što je od nje ostalo, transformirala se i pridružila generaciji mladih boema poznatijima kao *hippiji*, naraštajem koji se više zalagao za političko djelovanje s jasnim ciljem očuvanja okoliša, ostvarivanja svjetskog mira, a u isto vrijeme eksperimentiranja s vlastitom seksualnošću. (DLB, v: 237, 2000, str. 17) Mnoge aktivističke grupe 21. stoljeća svoje su izvorište pronašle u ideologiji *beat* generacije. Popularno nazvani *The Beats* očevi su hipijima, a djedovi pankerima.

Danas su mnogi od *beatnika* napokon doživjeli pozitivnu recepciju svojih književnih tekstova. Njihova djela utjecala su na mnoge pisce i umjetnike koji su prolazili kroz vrata koja su oni otvorili.

3. Charles Bukowski: biografija i bibliografija

Heinrich Karl Bukowski, odnosno Henry Charles Bukowski, rođen je 16. kolovoza 1920. u Andernachu u Njemačkoj, no 1923., kada su mu bile tri godine, seli se s obitelji u Ameriku.

Pisati počinje još u djetinjstvu koje je bilo prožeto očevim batinama, majčinom ravnodušnošću i konstantnim zadirkivanjem djece u školi zbog disleksije i nakaznih akni.

Odrastao u siromaštvu, Bukowski je pisac iz najnižeg sloja stanovništva. Bez potpore velikih izdavača ostao je vjeran klasi iz koje je potjecao, kako tematikom, tako i jezikom kojim je pisao. Kako nije imao potporu velikih i moćnih izdavačkih kuća (njegova su djela izdavale opskurne izdavačke kuće) probio se isključivo svojim djelima. Prvu kratku priču *Posljedice odužeg pisma odbijanja* objavljuje u dvadeset i petoj godini te ju potpisuje s Charles Bukowski, zanemarujući ime Henry koje ga je previše podsjećalo na nasilnog oca.

Veliki utjecaj na njegovo pisanje imala je knjiga Johna Fantesa *Zapitaj prah*, s čijim se glavnim likom poistovjetio. Njegov je stil pisanja krajnje jednostavan i direktan, no pun neugodnih opisa i vulgarnih riječi ulice. Htio je biti smatran kontroverznim pa je zagovarao Hitlerovu politiku te bi se moglo reći da su ga privlačili ekstremni karakteri. Jedna od važnijih odrednica njegovih djela nesumnjivo je humor, makar zbog svoje grubosti nije po svačijem ukusu.

S 35 godina počinje objavljivati poeziju po kojoj je i bio poznat i za koju je sam rekao da je „najkraći, najsočniji, najdjelotvorniji oblik pisanja. Zašto pisati roman kad sve možete iskazati u deset stihova?“[3] Započevši zbirkom iz 1959. godine *Cvijet, šaka i zvjerski krik* (*Flower, Fist and Bestial Wail*), svake godine objavljuje barem po jednu zbirku poezije, sve do *The Last Night of the Earth Poems* (1992.). U vrijeme kad je objavljena zbirka *It Catches My Heart in Its Hands* (1963.), Bukowski već ima vjerne sljedbenike, privučene njegovom krajnjom iskrenošću, prizemnim temama i uličnim rječnikom. Sve provokativniji materijal pojačavao je njegovu sve glasovitiju ozloglašenost i mnogi su urednici, kritičari i akademici počeli slaviti Bukowskog kao svjež, novi glas.

---

[3] Bukowski, Charles, članak *Nesuvisli esej o poetici i krvavom životu napisan dok sam ispijao šest limenki piva (velikih),* u časopisu *Poezija,* Zagreb, 2006, str. 110.

Od kraja šezdesetih godina 20. stoljeća Bukowski je pisao kratke priče (1969. izlazi zbirka *Zabilješke starog pokvarenjaka*) koje se redom odlikuju autobiografskom osnovom, duhovitošću, iskrenošću i nepristojnim riječima. Objavljivane su u kolumni koju je pisao za novine „Open City". Od kratkih priča treba spomenuti još i *Erections, Ejaculations, Exhibitions and General Tales of Ordinary Madness* (1972.), *South of No North* (*Južno od mjesta gdje sjevera nema,* 1973.) te *Hot Water Music* (*Muzika vrele vode,* 1983.).

Prije nego što je profesionalno počeo pisati, Bukowski je dvanaest godina radio u pošti. Nije bio pretjerano ambiciozan kad je riječ o napredovanju na tom poslu te mu je on služio isključivo da bi na kraju dana imao nešto novca koji će potrošiti u obližnjim prodavaonicama alkoholnih pića. Nakon što je napustio posao, piše roman *Post Office* (1971.), inspiriran vlastitim iskustvom, o alkoholičaru koji se zapošljava u pošti, a nakon mnogih problema, pijanstava i raskalašenog života, taj posao napušta.

Djela Bukowskog većim dijelom, napomenuli smo već, autobiografskog su karaktera te u njima želi iskreno predstaviti sebe i svoja iskustva na dnu američkog društva. Glavni je lik njegove proze uglavnom Henry Chinaski, piščev *alter ego*. U *Ham on Rye* (Lovcu ispod žita, 1983.) pratimo ga kroz djetinjstvo i mladost. U romanu *Factotum* (Faktotum, 1981.) Chinaski, ovoga puta kao odrastao čovjek, luta od grada do grada, mijenjajući poslove i žene. Prema romanu snimljen je i film *Barska mušica* (*Barfly*), za koji je Bukowski napisao scenarij i koji ga je napokon učinio popularnim.

Iako je bio strastveni alkoholičar i začetnik mnogih barskih tučnjava, Bukowski je umro nakon borbe s leukemijom koštane srži u sedamdeset i četvrtoj godini ubrzo nakon što je završio svoj posljednji roman *Šund* (*Pulp*), koji je posthumno objavljen iste godine. To je bio prvi roman koji nije bio eksplicitno autobiografski ili se bavio uobičajenim interesima.

O njegovom životu kao dobroj priči piše Howard Sounes u biografiji *Charles Bukowski – u zagrljaju mahnitog života*. Navodi da je „njegov život izvrsna priča, nekad tužna, često vrlo smiješna, a na kraju krajeva i odličan primjer autsajdera koji je uspio nadvladati svoju lošu sreću – i

to bez zaustavljanja kako bih objasnio svaku informaciju u bilješkama na dnu stranice ili zagradama.“[4]

3.1 Etiketiranje Charlesa Bukowskog

Nezahvalno je jednoj generaciji zalijepiti etiketu, generalizirati, lišiti pojedince njihova identiteta, ali primjetno je i da u određenom vremenskom razdoblju neki pisci imaju mnoštvo zajedničkih karakteristika u načinu pisanja, temama koje obrađuju i publici koju pokušavaju motivirati. Činjenica je da mnogi čimbenici, ponajprije povijesna i kulturna zbivanja, pridonose toj unificiranosti. Američki se život u tom razdoblju posve i temeljito izmijenio i svaka je nova skupina pisaca bila prisiljena otkriti svoju vlastitu Ameriku.

Generacija koja je 1950-ih i 1960-ih bila na svom literarnom vrhuncu, nije iznimka. Pod dojmom Drugog svjetskog rata, atomske bombe i mogućnosti nuklearnog uništenja svijeta, velike depresije, ali i ispraznog kapitalizma, mladi su počeli postavljati pitanja o starom načinu života, o društvenim normama koje su im bile nametnute, kojih su se trebali pridržavati, a koje za njih nisu imale smisla. Postojao je novi osjećaj slobode nakon rata, a *beat* generacija je vodila put u istraživanju tog osjećaja.

U početku šačica ljudi, a poslije cijela jedna generacija, odlučila se pobuniti protiv nametnutog tradicionalizma i to u stilu pravih buntovnika, šokiranjem, eksperimentiranjem i na kraju, zapisivanjem vlastitih tokova misli, no ta pobuna je u slučaju *beat* generacije bila više pasivan otpor uštogljenom društvu u kojem su živjeli, bez nekih većih političkih poruka. Htjeli su biti asocijalni, ali ne i antisocijalni. Ova je generacija voljela brze automobile, divlje provode, moderni jazz, seks, marihuanu... Fascinirala ju je ideja kretanja, više bijega nego potrage.

Charles Bukowski dijeli mnoge stavove s tom generacijom, stoga nije ni čudo da ga mnogi stavljaju u isti koš s ostalim potvrđenim *beatnicima*. Iako je, vremenski gledano, pripadao spomenutoj generaciji, što se tiče njegova literarnog sazrijevanja i opće popularnosti, kaskao je za

[4] Citat (uz informacije o autoru) preuzet iz: Sounes, Howard, *Charles Bukowski – u zagrljaju mahnitog života*, 2003, str. 8.

svojim kolegama. Širu publiku pronašao je tek krajem 1960-ih kada je svoje radove počeo objavljivati u kolumni losanđeleskog lista „Open City“.

Ono što ga veže s *beatnicima* snažan je prezir prema normama i normativnim karakteristikama koje definiraju ideološko okruženje te odlaze u ekstremne suprotnosti kako bi pokazali averziju prema okolini. Ponajbolji primjer koji pokazuje odstupanje Bukowskog od normativa svake vrste jest njegova poema *Genij mnoštva* u kojoj oštro osuđuje temelje i trendove zapadnoga društva od njegove rane formacije, pa do već definiranih struktura u vremenu u kojem Bukowski piše tu svoju glasovitu poemu.

Izdvajamo dijelove koji nam se čine ponajboljima u dokazivanju prethodno napisane teze.

Postoji dovoljno izdaje, mržnje, nasilja
Besmisla u prosječnom ljudskom Biću
Da se opskrbi bilo koja vojska bilo kojeg dana

Najbolji su ubojice oni
Koji propovijedaju protiv ubijanja
Najbolje mrze oni
Koji propovijedaju ljubav
NAJBOLJE-NAPOKON –RATUJU ONI
KOJI PROPOVJEDAJU MIR

Oni koji propovijedaju BOGA
Trebaju BOGA
Oni koji propovijedaju MIR
Nemaju Mira[5]

[5] Pjesma preuzeta s mrežne stranice: http://blog.dnevnik.hr/print/id/1622270780/charles-bukowski-genij-mnosstva.html, 1. rujna 2012.

Snaga i sadržaj ovih stihova jasno pokazuju prijezir koji je Bukowski gajio prema vladajućoj struji. Crpeći motive svojih stihova iz povijesnih trendova, a zaključke iz aktualnih zbivanja, Bukowski napušta optimistično mišljenje, napušta čak i pesimizam i odlučuje se za istinu.

Činjenica da je Bukowski, kao i većina *beatnika*, išao na fakultet (iako je on išao samo dvije godine) još je jedna nit koja ih povezuje, ali za razliku od nazovi lagodnog i optimističnog života većine, Bukowski je doživio na vlastitoj koži trenutke koje su ostali mogli samo zamišljati. Toliko je puta bio na dnu, na samom rubu egzistencije, da je imao dovoljno materijala da piše kako je i živio, da vjeruje u ono što je živio i vjeruje u ono što je pisao. Neraskidiva simbioza egzistencije i literarnog izričaja ono je što ga čini posebnim.

Na fizičkoj razini, Bukowski se vrlo lako mogao izgledom uklopiti u ondašnja okupljanja nadobudnih propalica, kako su ih nazivali mediji, javnost i kritičari. Štoviše, bilo je i događaja na kojima su im se putovi sreli, ponajprije su to bila ponovno popularizirana javna čitanja poezije. Ono što je Bukowskog razlikovalo od *beatnika*, bila je privrženost klasičnoj glazbi umjesto modernom *jazzu* i *bebopu*. Također, Bukowski je za supstancu kojom će se trovati izabrao alkohol te nije previše eksperimentirao s drogama, glavnim katalizatorom *beat* pisaca.

Pobornici viđenja da je Bukowski bio *beatnik* mogli bi argumentirati svoju tezu povlačeći paralelu između navedenih na temelju njihovih negativnih stajališta spram književne teorije. *Beatnici* su pojednostavnili i oslobodili poeziju, učinili ju pristupačnijom oslobodivši je njezinih prijašnjih okova, a i sam je Bukowski koristio jednostavan izraz naglašavajući ono što treba biti izrečeno, a ne kako treba biti izrečeno. Nikada nije ni vjerovao u književnu teoriju, kako je sam govorio u mnogim svojim djelima.

Što se tiče samog stila pisanja, zajedničke su točke spontano izražavanje, slobodan rječnik, poezija nabijena emocijama, ritmičnost, sklad i potpuno otvorena forma pisanja bez ikakvih unaprijed zadanih formi. Svi su oni vjerovali da samo ono što vapi da bude rečeno, bez obzira na to

koliko „nepoetično“ to zvučalo, samo ono što je nepromijenjena istina onome tko to govori, što izbija iz njega i pronalazi vlastitu formu, samo to vrijedi da bude rečeno.[6]

Ono što je Bukowskom nedostajalo, a što je bila karakteristika većine *beat* pisaca, bila je težnja k spiritualnom i mističnom svijetu zen-budizma. Zaključio je da su sva ta metafizička nastojanja besmislena te je u svojim djelima nastojao iznijeti najbolje o onome s čime je raspolagao, vlastitim iskustvima. Zato je pio, kladio se na konje i imao brojna seksualna iskustva koja su prelazila granice dobroga ukusa ondašnje Amerike. Tematičnost njegovih djela svodila se izričito na autobiografske događaje, uz pokoju izmjenu. Njega nije zanimalo „donošenje poezije narodu“ da bi to izliječilo društvene boljke. *Beatnike* jest. Njegova djela ne odišu pretencioznošću i nemaju sklonost k moraliziranju.

Na kraju krajeva, sam Charles Bukowski dao nam je odgovor na ovo problematično pitanje i to na najbolji mogući način, pjesmom sažetog naslova *Bitnici*.[7]

> *neki me pokušavaju povezati s bitnicima ali ja sam 50-ih bio uvelike neobjavljivan i uopće mi se nije sviđala njihova taština i sve ono javno prenemaganje. i kad sam kasnije u životu upoznao većinu njih još uvijek sam imao osjećaj da je moj stav prema njima ostao uglavnom isti. neki su to prihvaćali; drugi su pak smatrali da bih trebao promijeniti mišljenje.*
>
> *ali moje mišljenje ostalo je isto: pisanje je djelatnost jednog čovjeka na jednom mjestu u određeno vrijeme. i sva ta okupljanja i nježne prisege pripadnosti jatu imaju malo veze s bilo čim. svi oni mogli su isto tako uspjeti kao prodavači cipela ili trgovci rabljenih automobila i još uvijek to mogu umjesto da se tužakaju na stranputice i mijene sudbine. čak i sad to mogu ti stari žmugleri poharanog svijeta koji se prodaju za milodar trtljajući sa žalosnih sveučilišnih katedri još uvijek ona ista sranja.*[8]

Ovime se Bukowski ogradio od svojih književnih suvremenika, iako su mu često bili u mislima dok je pisao svoja djela. Bio je svjestan da su oni postigli literarnu slavu za koju je smatrao

---

[6] Dictionary od Literary Biography, volume 16, str. 635.
[7] Zbog dužine same pjesme, ona je ovdje pretipkana kao prozni tekst, ali bez prepravljanja pravopisnih pogrešaka originala.
[8] U časopisu *Poezija*, Zagreb, 2006, 1/2, str. 126.

da ju i on s pravom zaslužuje. Ipak, na kraju krajeva, Bukowski je zasigurno danas popularniji od većine svojih *beat* vršnjaka.[9]

Bukowski je mrzio etikete, čak i one pozitivne. Primjerice, kada mu je dodijeljena nagrada za „autsajdera godine" (*The Outsider of the Year award*), rekao je: „Čovječe, nisam ja *autsajder* zato što sam po svoj prilici izvan svega."

Iako bi i sama činjenica da se Bukowski ogradio od pripadnosti *beat* generaciji trebala biti dovoljna, ovim je radom to i potkrijepljeno brojnim dokazima u njihovu različitost. Istina je da postoje i sličnosti suprotstavljenih strana, ali njih ima mnogo manje da bi se smatrale presudnima.

[9] Lewis, Julie, *Encyclopedia of Beat Literature*, 2007, str. 30.

4. Književna kritika o *beat* generaciji i Charlesu Bukowskom

Prije nego što je i sama generacija dobila ime, već su se pojavili kritičari, točnije promatrači novog vala boema. Mildred Brady promatrala je kalifornijski ogranak i zaključila da su oni „otrcana verzija 20-ih, vrsta intelektualnih ospica koju svaka generacija mora preboljeti“.[10]

Roditelji, državni službenici i književni kritičari bili su zabavljani, razdraženi i potpuno šokirani ponašanjem ove generacije, koja je bila specifičan proizvod tadašnjeg svijeta. Njihovo ponašanje pripisivali su i oskudnom obrazovanju koje je ta generacija imala, a kojemu je naglasak bio više na prilagođavanju grupi, a manje na natjecateljskom uspjehu.[11]

Kritičari su posebno bili razdraženi Kerouacovim stavom da je njihov primarni cilj duhovno traganje i duhovna obnova.

Mediji su se vodili logikom „ako ih ne možete razumjeti, žigošite ih“ te su im sukladno tome dodijelili naziv *beatnici*. Govorili su da su opsjednuti potrebom da budu primijećeni i da su se zato toliko isticali. Tražili su potvrdu svoje posebnosti ne u sebi, nego u drugima. Ironija je u tome što im ponašanje i propaganda nisu bili usklađeni, tražeći od ljudi da ih se pusti na miru rečenicom *Why don't people leave us alone?* (*Zašto nas ljudi ne ostave na miru?*).[12]

Norman Podhoretz nazvao ih je „primitivnim lovcima na senzaciju“, a njihovu pobunu „revolt duhovno siromašnih i duševno osakaćenih“.[13] Nešto blaži bio je Paul Goodman, pretežito zato što ih nije shvaćao previše ozbiljno. Iako je odbacivao njihova djela, smatrao je da je „pohvalno što je *beat* generacija osmislila kulturu koja je, okrećući se protiv standardne kulture, stajala malo, a davala življe zadovoljstvo.“[14]

Na sve ove uvrede, *beatnici* nisu ostali dužni, a najbolji je primjer spomenuti odgovor Jacka Kerouacka, jednog od najvećih pisaca toga doba, koji se obratio ljudima koji „misle da je *beat*

---

[10] Mildred Edie Brady, *The New Cult of Sex and Anarchy*, DLB v: 237, str. 41.
[11] Malcolm Cowley, *Invitation to Innovators,* DLB v: 237, str. 48.
[12] John Clellon Holmes, *This Is the Beat Generation*, DLB, v: 237, str. 43.
[13] John Clellon Holmes , *Four Essays on the Beat Generation: The Game of the Name*, DLB v: 16, str. 638.
[14] John Clellon Holmes , *Four Essays on the Beat Generation: The Game of the Name*, DLB v: 16, str. 639.

generacija značila kriminal, delinkvenciju, nemoral... Jao onima koji nas napadaju na temelju činjenice da oni jednostavno ne razumiju povijest i čežnju ljudskih duša.“ [15]

Govoreći o Charlesu Bukowskom, treba naglasiti da njegova djela sadržavaju i tamu i očaj 1950-ih te buntovni vapaj za slobodom 1960-ih. Uzimajući to u obzir, nije teško pronaći kritičare koji povezuju njegovo književno nasljeđe s *beat* generacijom, kao ni one koji ga vide kao glasnogovornika odnedavno svjesnih studenata prosvjednih godina. Zapravo, on je oboje i nijedno.[16]

Kritičari su bili tada, a i danas su, podijeljena mišljenja kada se govori o vrijednosti njegovih djela. Na početku su ga svrstavali uz *beat* generaciju pa se sve što su imali protiv njih odnosi i na njega.

U novije vrijeme, točnije u novinskom članku „New Yorkera“ iz 2005. godine,[17] Adam Kirsh osjetio se pozvanim kritizirati poeziju Charlesa Bukowskog prigodno ju nazvavši *šundom* (posljednji roman C. Bukowskog zvao se *Šund*). Njegov glavni argument bio je taj što se u trećem izdanju antologije *The Norton Anthology of Modern and Contemporary Poetry*, u kojoj bi se prema vremenskom kriteriju trebao nalaziti i Bukowski, ime Charlesa Bukowskog nigdje ne može pronaći. Također, zamjera mu i činjenicu da je John Martin, izdavač Bukowskog koji je u znatnoj mjeri pomogao lansirati njegovu karijeru, izjavio da Bukowski nije *mainstream* (*u jeku zbivanja*, antonim pojmu *underground*, koji znači *ne toliko poznat javnosti* jer je *pod zemljom*), kao ni njegova publika, a danas ona broji milijune, kao i prodani primjerci njegovih djela. Kirsh smatra da se Bukowski dodvorava adolescentima koristeći nečuvene vulgarizme te da je većina njegove poezije prešla granicu dobrog ukusa. Vrijeđa i publiku koja ga čita nazivajući je početničkim čitateljima s premalo znanja o pravim izazovima poezije.

Spomenuti članak izazvao je burne reakcije najvjernijih obožavatelja djela i lika Charlesa Bukowskog. U njegovu obranu stao je i novinar Tony O'Neill, koji ističe velik utjecaj na pisce i čitatelje općenito. Ističe i da se jednostavnost stiha i izričaja ne bi smjeli omalovažavati, nego ih promatrati odvojeno od kompliciranosti i ekscentričnosti nekih drugih vrsta poezije. Ipak je ta

---

[15] Citat preuzet s mrežne stranice: http://bookshopblog.com/2011/04/12/jack-kerouac-quotes-books-and-bio-with-some-thoughts-by-corso/, 3. rujna 2012.
[16] Dictionary of Literary Biography, volumen 5, str. 113.
[17] članak preuzet s mrežne stranice: http://www.newyorker.com/archive/2005/03/14/050314crbo_books, 3. rujna 2012.

jednostavnost bila karakteristika cijele jedne skupine pisaca, a utjecala je i na daljnji razvoj poezije kao takve. Zaključuje da se ne smije žuriti u proglašavanju Bukowskog alkoholičarem, a nikako piscem, pogotovo zbog njegove sposobnosti pisanja zaista prekrasnih stihova.

Prvu pozitivnu kritiku Bukowski je dobio sredinom 60-ih objavljujući sve provokativniji materijal koji je pojačavao njegovu ozloglašenost pa su mnogi urednici, kritičari i akademici počeli slaviti Bukowskog kao svjež, nov glas. U današnje vrijeme, najveća i najvažnija pozitivna kritika dolazi upravo od milijuna njegovih čitatelja, koji i dalje pronalaze svoju s*rodnu dušu* u njemu, bez obzira na to što je prošlo gotovo dvadeset godina od njegove smrti. Činjenica je to koja dokazuje pristupačnost njegove poezije običnom čovjeku, a dokazuje i da je pisao o univerzalnim stvarima s kojima se i danas mnogi mogu poistovjetiti.

5. Zaključak

Iako bi se mogao napisati još jedan rad samo na temu pripadnosti *beat* generacije kulturalnom ili literarnom pokretu, ovaj se rad bavi isključivo nezahvalnim određivanjem pripadnosti ili nepripadnosti *beat* generaciji jednog od velikih pisaca američke književnosti koji je iznikao iz tog doba.

Na Charlesa Bukowskog i ostale pisce tog razdoblja snažno su utjecala opća socijalno-ekonomska strujanja. Isto tako su i oni utjecali na mnoge generacije nakon njih. Ono čime su oni doprinijeli američkoj povijesti duhovno je oslobođenje ljudi, seksualna revolucija, oslobađanje svijeta od cenzure, demistifikacija kanabisa i ostalih droga, a ostavili su i bogato naslijeđe djela u kojima će moći uživati i generacije mladih koje tek dolaze.

Što se tiče same američke književnosti, ona je kroz povijest doživjela mnoge preobražaje, nadogradnje i literarne šokove te ne postoji generacija koja nije imala što reći, nečemu prigovoriti, nečemu se diviti, nešto kritizirati.

Bukowskom nije previše smetala kritika njegovih djela. Njegov stil, koji pokazuje snažan osjećaj neposrednosti i odbijanja da prihvati standardnu formalnu strukturu, zaradio mu je mjesto u srcima čitatelja *beat* generacije. Osobno se distancirao od *beatnika* smatrajući da su njihova glavna motivacija za pisanje slava i bogatstvo pod bilo koju cijenu, umjesto fundamentalne terapeutske potrebe za izražavanjem i stvaranjem. Ipak, dijelio je s njima pokoju zajedničku karakteristiku, publikacije, čitanja poezije i poneko društveno događanje.

Odbijanje društveno nametnutih pravila, normi i ostaloga ne čini od pisca *beatnika*. Čini ga autsajderom, izgnanikom. Neki autsajderi mogu se smatrati *beatnicima*, a neki ne mogu. Charles Bukowski to nije bio.

Napokon, „velike stvari ne postižu oni koji slijede trendove, hirove i popularna razmišljanja.“ (Jack Kerouac)[18]

[18] citat preuzet (te preveden) s mrežne stranice:
http://thinkexist.com/quotation/great_things_are_not_accomplished_by_those_who/211411.html, 4. rujna 2012.

6. Izvori i literatura

6.1 Izvori

Bukowski, Charles, Bitnici, članak *Henry jesi li ikada razmišljao o samoubojstvu?*, časopis Poezija, 1/2, Zagreb, 2006.

Bukowski, Charles, *Genij mnoštva*, http://blog.dnevnik.hr/print/id/1622270780/charles-bukowski-genij-mnosstva.html

Kerouac, Jack, citat, http://bookshopblog.com/2011/04/12/jack-kerouac-quotes-books-and-bio-with-some-thoughts-by-corso/

Kerouac, Jack, citat,

http://thinkexist.com/quotation/great_things_are_not_accomplished_by_those_who/211411.html,

6.2 Literatura

1. Bukowski, Charles, članak *Nesuvisli esej o poetici i krvavom životu napisan dok sam ispijao šest limenki piva (velikih)*, u časopisu Poezija, Zagreb, 2006.

2. Dictionary of Literary Biography, volumen 5, *American Poets since World War II*, First Series (Part 1: A-K), Gale Research Co, 1980.

3. Dictionary of Literary Biography, volumen 16: *The Beats: Literary Bohemians in Postwar America*, Part 2, uredila Ann Charters, Gale Research Co, 1983.

4. Dictionary of Literary Biography, volumen 237, *The Beats: A Documentary Volume*, uredio Matt Theado, Gale Research Co, 2000.

5. Foucault, Michel, *L'Archéologie du Savoir*, Éditions Gallimard, 1969.

6. Kirsch, Adam, *The pulp poetry of Charles Bukowski*, New Yorker, 2005, http://www.newyorker.com/archive/2005/03/14/050314crbo_books

7. Lewis, Julie, Encyclopedia of Beat Literature, uredio Kurt Hemmer, Facts On File, Inc. 2007, NY

8. Sounes, Howard, *Charles Bukowski – u zagrljaju mahnitog života*, Zagreb, 2003.